

BACKGROUND REPORT

PRAGUEPRAŽSKÝ
STUDENTSTUDENTSKÝ
SUMMIT

UNEP

Lokální zemědělství

Autor: Šimon Pepřík
Imprimatur: Vojtěch Bahenský, Jan Hlaváček
Grafická úprava: Jan Hlaváček

Model OSN

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky pro potřeby XX. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2014

Asociace pro mezinárodní otázky
Žitná 27, 110 00 Praha 1
Tel./fax: +420 224 813 460, e-mail: summit@amo.cz
IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz

1 Úvod

Zemědělství je termín popisující vědeckou, kulturní a pracovní činnost zabývající se kultivací půdy, pěstováním plodin, produkcí potravin a krmiv a jiných produktů a chováním hospodářských zvířat. Charakteristickým rysem zemědělské výroby je vázanost na půdu. V dnešní době celková plocha využívaná zemědělstvím zabírá 38,5 % zemského povrchu¹ a pracuje v něm kolem 47 % práceschopné populace.² Je to proces, který propojuje společnost s přírodou, proces, který je závislý na přírodním prostředí, které zároveň prostřednictvím chovu zvířat a pěstování plodin přetváří. Zemědělství je výsledkem neustálé interakce člověka a přírody a zemědělské systémy (agroekosystémy) vytvářené člověkem jsou pak modifikací přírodních ekosystémů. Jeho historie sahá až do neolitické revoluce a v hospodářství převažovalo až do příchodu průmyslové revoluce. V celosvětovém měřítku převažuje hodnota živočišné výroby nad rostlinnou.³ Tuto převahu vytvářejí především státy s rozvinutou tržní ekonomikou, tedy státy vyspělé, ve kterých je živočišná výroba vedoucím odvětvím zemědělské výroby na rozdíl od rozvojových zemí, kde je živočišná výroba až druhořadým odvětvím, protože postrádá kvalitní krmivovou základnu.

2 Globalizace

Globalizace je celosvětový proces, který je založený na samovolném propojování ekonomických trhů různých zemí a zvyšování objemu mezinárodního obchodu mezinárodním obchodem se zbožím a službami a volném pohybu kapitálu. Globalizace v pravém slova smyslu má jen velmi krátkou historii několika málo posledních desetiletí. O jejích počátcích však můžeme mluvit už od šíření průmyslové revoluce a počátku urbanizace. Po druhé světové válce se začínaly spojovat firmy jednotlivých zemí a vznikaly tak první nadnárodní společnosti, které se staly vůdci tohoto procesu. Hlavním cílem těchto firem a jejich vlastníků byla maximalizace zisku, proto vznikaly mezi společnostmi boje o silnější pozice na světových trzích a vzájemná rivalita tak vedla k neustálé expanzi firem a polí jejich působností. Za hlavní motor globalizace je považován volný obchod. Pozice zemědělství v globalizujícím se světě koncem 20. století je

¹ FAO. Agri-environmental statistics [online]. 2014. [cit. 2014-8-24]

Dostupné z: <<http://www.fao.org/economic/ess/ess-agri/en/>>.

² Agriculture & Rural Development. [online]. 2013. [cit. 2014-8-30]

Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/topic/agriculture-and-rural-development>>.

³ Zemědělské komodity. [online]. 2014 [cit. 2014-9-27]

Dostupné z: <<http://www.zemedelskekomodity.cz/index.php/zivocisna-vyroba>>.

určena skutečností, že polovina světové populace je stále ještě ekonomicky závislá na zemědělství. Ekonomická globalizace propojuje zemědělskou produkci se spotřebou v různých částech světa. Produkce a spotřeba realizovaná dříve v rámci malého území se dnes přesunula na globální úroveň. Jedním z příkladů nesporné výhody globalizace je možnost koupit letní ovoce i v zimě téměř ve všech státech po celém světě. Pokud si chce občan státu, ve kterém jsou zrovna teploty pod nulou koupit pomeranče, je jasné, že ty musí pocházet z opačné poloviny planety, kde je zrovna teplo a slunečno. Vlivem globalizace tedy dochází k „delokalizaci“ zemědělsko-potravinového systému. Tyto potraviny se musí vypěstovat, sklídit, naskládat do přepravních prostředků, dopravit na místo určení a konečně vyskládat na pulty obchodů. Tento proces zabere spoustu času, ale také (a to hlavně) mnoho chemických přípravků, aby potraviny neshnily, popřípadě cestou dozrály, a také velké množství energie, která se většinou produkuje spalováním fosilních paliv, čili tento proces také zvyšuje procento skleníkových plynů v atmosféře.⁴

Globalizace zemědělských produktů má jak světlé, tak stinné stránky. Z těch kladných jsou nejvýznamnější neustálá dostupnost téměř jakýchkoli potravin všude na světě, při nedosažitelnosti určité komodity v jedné části světa možnost velmi rychlého transportu z jiného místa, celosvětová provázanost trhu s potravinami a snadná kombinace produktů z různých koutů země. Naproti tomu stojí náročný a životní prostředí zatěžující transport a diskutabilní kvalita dlouho cestujících potravin. Je takový přístup k potravinové produkci správný? Nebylo by výhodnější a šetrnější k přírodě podporovat lokální zemědělství a kupovat si místní potraviny?

2.1 Globální potravinový systém

Globální potravinový systém je charakterizován velkým měřítkem, vysoce mechanizovanými, monokulturními a chemicky intenzivními metodami s produkcí orientovanou na vzdálené a stále více globalizované trhy.⁵ Systém je extrémně kapitálově a energeticky intenzivní právě díky rozšířenému používání externích vstupů, velkých strojů, dálkové dopravy a komunikační infrastruktury. Tento potravinový systém je také výrazně závislý na znalostech a technologiích

⁴ Rachel Oliver. CNN. All About: Food and fossil fuels [online]. 17. 3. 2008 [cit. 2014-7-29]
Dostupné z: <<http://edition.cnn.com/2008/WORLD/asiapcf/03/16/eco.food.miles/index.html>>

⁵ NORBERG-HODGE, Helena, Todd MERRIFIELD a Steven GORELICK. Bringing the food economy home: local alternatives to global agribusiness. Bloomfield, CT: Kumarian Press, 2002, ISBN 15-654-9147-5.

vytvořených malým počtem institucí západního typu. Cílem globálního systému je neustále se zvyšující zemědělská efektivita, definovaná jako maximalizace sklizně úzké škály globálně obchodovaných komodit a minimalizace lidské práce. Dalším problémem globalizovaných potravinových systémů je, že jsou výsledné technologie velmi často prosazovány na farmách bez přihlídnutí k lokálním ekologickým a sociálním podmínkám. To vedlo k přizpůsobení zemědělské produkce, krajiny a rozmanitých kulturních tradic potřebám dostupných technologií a homogenizaci přírody a kultury tak, aby sloužily globální ekonomice.

2.2 Lokální potravinový systém

Naproti tomu lokálně adaptované potravinové systémy jsou typicky orientované na lokální a regionální spotřebu s relativně malými vzdálenostmi mezi producentem a spotřebitelem. V mnoha případech jsou tyto dvě skupiny přímo propojeny. Lokálně adaptované potravinové systémy, které se vyvinuly ve specifickém sociálním, ekonomickém a environmentálním kontextu, v mnoha ohledech připomínají ty v tradičních kulturách. V zemích globálního Jihu lze ještě stále najít tisíce původních, tradičních, lidových, místně zakořeněných zemědělských systémů, lokální potravinové systémy v relativně malém měřítku, které uchovávají zdroje a jsou adaptovány na specifické místní podmínky.

Posun směrem k lokalizaci tedy znamená získání zdravé rovnováhy mezi obchodem a lokální produkcí a ukončení fikce, že obchod je vždycky výhodný pro všechny strany a více obchodu je vždycky lépe než méně. Tento posun také znamená uvědomění si, že základní není tržní cena jídla, ale jeho náklady pro životní prostředí, venkovská živobytí, lidské zdraví a pocit komunity. Globální potravinový systém je ve všech těchto ohledech velmi nákladný, zatímco potravinová bezpečnost (stav, který existuje, pokud všichni lidé po celou dobu mají fyzický i ekonomický přístup k dostatečnému, bezpečnému a výživnému jídlu, aby uspokojili své stravovací potřeby a potravinové preference pro aktivní a zdravý život⁶), kterou tento globální systém slibuje, je přinejlepším nejistá. Cílem lokalizace pak není vyloučit veškerý obchod, ale omezit ten obchod, který není nutný, a podpořit změny, které vedou k posílení a diverzifikaci ekonomik jak na komunitní, tak na národní úrovni. Stupeň diverzifikace, druh produkovaného zboží a množství obchodu se přirozeně budou lišit region od regionu.⁷

⁶ HINES, Colin. Localization: a global manifesto. Sterling, VA: Earthscan, 2000. ISBN 18-538-3612-5.

⁷ NORBERG-HODGE, Helena, Todd MERRIFIELD a Steven GORELICK. Bringing the food economy home: local alternatives to global agribusiness. Bloomfield, CT: Kumarian Press, 2002, ISBN 15-654-9147-5.

3 Transport zemědělských produktů

Všechny druhy potravin se v současné době běžně přepravují i přes půl zeměkoule. Němečtí a holanďtí vědci spočítali, že cestování jednotlivých částí ovocného jogurtu od chvíle nadojení mléka v jedné zemi, sebrání ovoce v druhé a následného prodeje ve třetí dává dohromady těžko uvěřitelné číslo 8000 kilometrů.⁸ Například jedním z největších spotřebitelů kukuřice je Jižní Amerika, na druhou stranu největším producentem této potraviny jsou Spojené státy americké (a to pouze sedm z celkové padesátky států), protože ji vypěstují a dopraví na místo určení levněji, než kdyby si celou svou spotřebu státy Jižní Ameriky pěstovaly samy.⁹ Doprava na dlouhé vzdálenosti není pouze otázkou ekonomiky a čerstvosti, ale zároveň také ekologie. Ku příkladu na jeden kilogram jablek dovezených z Nového Zélandu do Evropské unie připadá jeden kilogram vyprodukovaného oxidu uhličitého.¹⁰ Zemědělství a potravinářství odpovídá podle Organizace spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO) za více než jednu třetinu všech emisí, které se na světě vyprodukují.¹¹ Přeprava potravin je ve velké míře zajišťována pomocí rozsáhlé sítě prostředníků, kteří jsou součástí distribučního řetězce, který má za úkol dostat potraviny ke spotřebiteli. To obecně zahrnuje dopravu z farmy do centrálního skladu, ze skladu do velkoobchodu a z velkoobchodu pomocí distributora do prodejny potravin nebo poskytovatele služeb.

Tato dopravní vzdálenost, kterou jídlo urazí, než se dostane ke spotřebiteli, se může v Severní Americe pohybovat v průměru mezi 1600 až 3200 km pro maso a daleko více kilometry pro zpracované produkty, které jsou vyrobené z více složek.¹² Toto číslo může být ještě mnohem vyšší pro potraviny, které by mohly být zpracovány na více místech, jako je například odesílání masa a drůbeže ke zpracování do Asie a následné posílání zpět do Severní Ameriky ke konzumaci. Tento vliv se zvýší ještě mnohem více, pokud se jedná o potraviny, které obsahují

⁸ Pavel Pillár. Dovoz potravin z celého světa a jak jej řešit? [online] [cit. 2014-7-29].

Dostupné z: <<http://www.zemeturo.cz/clanek/dovoz-potravin-z-celého-světa-jak-jej-řešit>>.

⁹ Agricultural Transportation. [online]. 2014 [cit. 2014-8-30]

Dostupné z: <<http://www.ams.usda.gov/AMSV1.0/agtransportation>>.

¹⁰ Pavel Pillár. Dovoz potravin z celého světa a jak jej řešit? [online]. [cit. 2014-7-29]

Dostupné z: <<http://www.zemeturo.cz/clanek/dovoz-potravin-z-celého-světa-jak-jej-řešit>>.

¹¹ Rachel Oliver. CNN. All About: Food and fossil fuels [online]. 17. 3. 2008 [cit. 2014-7-29]

Dostupné z: <<http://edition.cnn.com/2008/WORLD/asiapcf/03/16/eco.food.miles/index.html>>

¹² Edwards, J., Kleinschmit J., Schoonover. Identifying our Climate "Foodprint" in Assessing and Reducing the Global Warming Impacts of Food and Agriculture in the U.S. [online]. 4. 2009. [cit. 27-9-2014] Dostupné z: <http://www.iatp.org/files/258_2_105667.pdf>

větší množství vody svém objemu, jako například zelenina, nebo obilniny a obilí, a z nich následně zpracované potraviny, které mají ještě více mezikroků ve svém distribučním řetězci. Dopravní vzdálenost hraje také velmi důležitou roli v distribučním řetězci chlazeného zboží, které podléhá rychlé zkáze, což je daleko více energeticky náročné, než standardní přepravy. Nicméně, stejně důležité jako celkové cestovní vzdálenosti jsou i používané metody dopravy. Letecká doprava má zdaleka nejvyšší emise skleníkových plynů na tunu potravin na kilometr, za ní pak následuje nákladní doprava, námořní doprava a nakonec železniční doprava.¹³ Dalším problémem dlouhých transportů je otázka čerstvosti takto dovážených produktů. Zemědělské potraviny se často sklízí ještě před faktickým dozráním, aby přežily následné skladování, přepravu i konečný rozvoz do obchodů. Z tohoto důvodu se tedy sklídí dříve a následně se uskladní v komorách s kontrolovanou atmosférou, kde se proces zrání zpomalí a výsledný produkt tak do obchodů dorazí čerstvý, přestože strávil dlouhou dobu cestováním z opačné polokoule. U některých plodin se používá technika zvaná hydroponie, jedná se o pěstování bez půdy, pouze v živném roztoku. Potravina tak vlastně nikdy nepříjde do styku se sluncem nebo se zemí. Stejně jako přeprava na velké vzdálenosti i samotné pěstování potravin má špatný vliv na životní prostředí. Při zemědělské činnosti jsou z hlediska životního prostředí nejhoršími aktivitami kácení lesů, obdělávání půdy, hnojení umělými hnojivy a zavlažování rýžových polí. Výroba dusíkatých hnojiv je mimořádně náročná na spotřebu fosilních paliv. Na výrobu jedné tuny hnojiva se spotřebuje ekvivalent 1,5 tuny ropy.¹⁴

4 Průmyslové zemědělství

Komeracionalizace zemědělství znamenala změnu z původní dlouhodobé strategie farmářů, jejichž prioritou bylo uživit rodinu a předat hospodářství dalším generacím na krátkodobou strategii komerčních farmářů orientovaných na zisk. Této změně výrazně napomohly zásahy ve druhé polovině 20. století ve formě zemědělské politiky, primárně motivované snahou zajistit stabilní a dostatečnou produkci potravin. V Evropě byly realizovány projekty zemědělské politiky na národní a nadnárodní úrovni. V období studené války to platilo na obou stranách železné opony, jak v rámci Evropského společenství (později Evropské unie), tak i v členských

¹³ Edwards, J., Kleinschmit J., Schoonover. Identifying our Climate "Foodprint" in Assessing and Reducing the Global Warming Impacts of Food and Agriculture in the U.S. [online]. 4. 2009. [cit. 27-9-2014] Dostupné z: <http://www.iatp.org/files/258_2_105667.pdf>

¹⁴ Rachel Oliver. CNN. All About: Food and fossil fuels [online]. 17. 3. 2008 [cit. 2014-7-29] Dostupné z: <<http://edition.cnn.com/2008/WORLD/asiapcf/03/16/eco.food.miles/index.html>>

zemích RVHP. Jednoznačným úspěchem průmyslového zemědělství, bylo zvýšení produktivity ve formě zemědělských výstupů. Tato jednostranná orientace a opomíjení environmentálních a sociálních souvislostí zemědělství a venkovského prostoru však vedly k celé řadě problémů. Průmyslové zemědělství je kritizováno pro naprostou závislost na fosilních zdrojích, ať už ve formě paliv, nebo umělých hnojiv. Mezi nejčastěji zmiňované environmentální problémy spojené s průmyslovými zemědělskými systémy patří kromě závislosti na fosilních zdrojích také vysoká spotřeba vody, používání syntetických pesticidů a umělých hnojiv znečišťujících životní prostředí (zejména půdu a vodu), zrychlená eroze půdy a následná ztráta úrodnosti způsobená intenzivní mechanizací a orbou a pěstování plodin v rozsáhlých monokulturách, které sice usnadňuje produkci a sklizeň, ale způsobují pokles biodiverzity přírodních druhů rostlin i zvířat v krajině. Tento systém je účinný a efektivní z hlediska ekonomického, z toho environmentálního a společenského ale udržitelný není. První negativní ohlasy týkající se industriálních praktik v zemědělství, které vyvolaly zájem o udržitelnost zemědělských a potravinových systémů se začaly objevovat už v 50. a 60. letech 20. století. Na konci 80. let se pak udržitelným praktikám v zemědělství začíná věnovat více pozornosti vzhledem ke stanovení konceptu trvale udržitelného rozvoje. V roce 1987 byl tento termín definován Světovou komisí pro životní prostředí a rozvoj OSN jako „rozvoj, který naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost naplňovat je i generacím budoucím“. Od počátku 90. let se pohled na roli zemědělství začíná měnit. Začaly se hlasitěji ozývat teze o nutnosti využívání obnovitelných zdrojů energie a teze a teorie o globálním oteplování. Na základě toho byla na politické i legislativní úrovni přijata dalekosáhlá opatření, která se pokouší zásadním způsobem ovlivnit fungování světového hospodářství.

5 Lokální potraviny a lokální trhy

Lokálně vypěstované produkty nejen, že nabízejí čerstvost a výraznější chuť, ale svým geografickým vznikem jsou také pro místní obyvatelstvo mnohem výhodnější ze strany zažívání a celkových výživových hodnot a svým složením jsou pro organismus místních nejvhodnější. Množství využitelných živin a vitaminů je jedním z argumentů zastánců upřednostňování lokálních potravin. Kontrolované dozrání ovoce a zeleniny během cesty ke spotřebiteli má nejen ničivý vliv na chuť či vůni produktů, především však právě na výživové ukazatele. Téma lokálních trhů a potravin má však také rozvojový rozměr. Zemědělství v rozvojových zemích se ve velké míře zaměřuje na produkci potravin pro vývoz do Evropy nebo USA, místo aby produkovalo potraviny, které nasytí místní obyvatelstvo a které jsou původní v daném regionu. Klíčovou roli pro potravinovou situaci této části světa nehrají velké farmy specializující se na

vývoz, ale drobní a samozásobitelští zemědělci, kteří často jen obtížně čelí konkurenci dotovaných levných produktů z Evropy. Právě venkovské obyvatelstvo se svým vztahem k půdě a tradičními formami produkce a spotřeby je nositelem kontinuity tradic a kulturního bohatství. Pokud by se zemědělství v rozvojových zemích zaměřilo na pěstování původních tradičních plodin namísto pěstování plodin pro vývoz, přispělo by tak k uchování rozmanitosti, tradičních znalostí i plodin. Zamezilo by se degradaci vody a půdy, neboť plodiny pěstované pro export často vyžadují použití hnojiv. Navíc potraviny pro vývoz nejsou natolik přizpůsobené místním podmínkám, takže hůře čelí výkyvům počasí. Podobné problémy se objevují také u výrobků z masa a dalších zemědělských komodit.

5.1 Podpora lokálního zemědělství

Lokální zemědělci a výrobci jsou na trhu vystaveni konkurenčním tlakům obrovských, většinou nadnárodních firem, kterým nejsou schopni dlouho odolávat a to jak cenově, tak množstevně, ovšem jejich místní zboží je často mnohem kvalitnější. Lokální produkty jsou však samozřejmě tím nejčerstvějším, co může místní zákazník dostat. Navíc každým litrem mléka, každým jogurtem anebo kilem brambor podporuje zaměstnanost ve svém státě a přispívá ke kultivaci půdy a krajiny. Regionálním zemědělcům často pomáhá i jejich stát, a to jak jejich zvýhodňováním a upřednostňováním, tak finančními dotacemi. Vznikají soutěže a projekty na podporu lokálních potravin a typických regionálních produktů. Tento trend spolu s dlouhodobým zaměřením na vysokou kvalitu a bezpečnost potravin se může podílet na udržení a tvorbě nových pracovních míst a také na zachování tradiční výroby. Být lokální neznamena oddělit se od okolního světa. Znamená to pečovat o rozvoj místních podniků, které používají lokální zdroje udržitelným způsobem, zaměstnávají místní pracovníky za slušné mzdy a slouží primárně místním zákazníkům. Znamená to stát se více samozásobitelem a být méně závislým na importu. Kontrola se přesouvá ze zasedacích místností vzdálených korporací zpět do místní společnosti, kam patří.¹⁵

¹⁵ SHUMAN, Michael H. Going local: creating self-reliant communities in a global age. 1. vydání. New York: Routledge, 1998. ISBN 978-041-5927-680.

Doporučené zdroje

FAO (<http://www.fao.org/home/en/>)

FAO je hlavním orgánem OSN pro otázky rozvoje zemědělských oblastí. Svou činností usiluje o zmírňování chudoby a hladu. Poskytuje rozvojovou pomoc, poradenství v oblasti strategií a plánování, shromažďuje, zpracovává a šíří informace a slouží jako mezinárodní fórum pro diskuse o otázkách zemědělství a výživy. Zvláštní programy FAO pomáhají státům čelit potravinovým krizím a poskytují pomoc v nouzových situacích. Na jejich stránkách se nalézají statistiky, grafy a srovnávání týkající se nejen zemědělství.

The World Factbook (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>)

Tento web je volně dostupný souhrn statistických, geografických, demografických a jiných dat, spravovaný americkou agenturou CIA, kterou je průběžně aktualizován. U každé země, nezávislého území či geografické entity obsahuje několik desítek podrobných údajů, které také nabízí ve formě tabulek. Součástí World Factbook jsou též jednoduché politické mapy každé dané země, seznam vlajek, tabulky a přehledy důležitých a zajímavých údajů.

Zemědělské komodity (<http://www.zemedelskekomodity.cz>)

Stránky vznikly jako malá wikipedie zemědělství. Snahou je soustředění co nejvíce informací týkající se zemědělství, jeho odvětví a dalších zajímavých informací na jednom místě.

Použité zdroje

Agriculture & Rural Development. [online]. 2013. [cit. 2014-8-30]

Dostupné z: <<http://data.worldbank.org/topic/agriculture-and-rural-development>>.

Agricultural Transportation. [online]. 2014 [cit. 2014-8-30]

Dostupné z: <<http://www.ams.usda.gov/AMSV1.0/agtransportation>>.

Edwards, J., Kleinschmit J., Schoonover. Identifying our Climate "Foodprint" in Assessing and Reducing the Global Warming Impacts of Food and Agriculture in the U.S. [online]. 4. 2009. [cit. 27-9-2014] Dostupné z: <http://www.iatp.org/files/258_2_105667.pdf>.

FAO. Agri-environmental statistics [online]. 2014. [cit. 2014-8-24]

Dostupné z: <<http://www.fao.org/economic/ess/ess-agri/en/>>.

HINES, Colin. Localization: a global manifesto. Sterling, VA: Earthscan, 2000. ISBN 18-538-3612-5.

NORBERG-HODGE, Helena, Todd MERRIFIELD a Steven GORELICK. Bringing the food economy home: local alternatives to global agribusiness. Bloomfield, CT: Kumarian Press, 2002, ISBN 15-654-9147-5.

PILLÁR, P. Dovoz potravin z celého světa a jak jej řešit? [online]. [cit. 2014-7-29]

Dostupné z: <<http://www.zemeturo.cz/clanek/dovoz-potravin-z-celého-světa-jak-jej-řešit>>.

Rachel Oliver. CNN. All About: Food and fossil fuels [online]. 17. 3. 2008 [cit. 2014-7-29]

Dostupné z:

<<http://edition.cnn.com/2008/WORLD/asiapcf/03/16/eco.food.miles/index.html>>.

SHUMAN, Michael H. Going local: creating self-reliant communities in a global age. 1. vydání. New York: Routledge, 1998. ISBN 978-041-5927-680.

Zemědělské komodity. [online]. 2014 [cit. 2014-9-27]

Dostupné z: <<http://www.zemedelskekomodity.cz/index.php/zivocisna-vyroba>>.

Top partneři

Generální partner
Modelu OSN

Hlavní partner
Modelu OSN

Hlavní partner Modelu NATO

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Model NATO is co-sponsored by
the North Atlantic Treaty Organization

Hlavní partner Modelu EU

Partner konference

Univerzitní
partner

Partner zahájení

Partner jednání

Partneři Modelů

Mediální partneři

Hlavní mediální partner

Hlavní mediální partner

Partner Chronicle

**Asociace
pro mezinárodní
otázky**
Association
for International
Affairs

Pražský studentský summit
projekt Asociace pro mezinárodní otázky